

KRONIKA**Dr. Drago Kladnik – sedemdesetletnik**

17. marca letošnjega leta je cenjeni sodelavec Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU v pokoju dr. Drago Kladnik praznoval svoj 70-ti jubilej. Rodil se je v Ljubljani, kjer je obiskoval osnovno šolo in gimnazijo. Po maturi leta 1973 se je vpisal na dodiplomski študij geografije in zgodovine na Filozofski fakulteti ljubljanske univerze. Za seminarsko nalogo z naslovom *Melišča s posebnim oziranjem na Kamniške in Savinjske Alpe* je prejel fakultetno Prešernovo nagrado. V diplomskem delu se je posvetil raziskovanju učinkov potresa v Breginjskem kotu. Pod mentorstvom Vladimirja Klemenčiča je diplomiral leta 1979 in za diplomsko delo prejel univerzitetno Prešernovo nagrado. Kljub povabilu profesorja Frana Zwittera, da bi postal njegov asistent, je bilo Dragovo zanimanje za geografijo tako močno, da je povabilo vljudno odklonil. Marca leta 1979 se je zaposlil na Inštitutu za geografijo Univerze v Ljubljani.

Na svoji raziskovalni poti se je jubilar ukvarjal z zelo raznolikimi tematikami, v okviru tega prispevka pa glede na razpoložljiv prostor lahko predstaviva le del njegovih aktivnosti in del. Nekaj pozornosti je najprej posvečal geomorfologiji. V času študija je pripravil seminarsko nalogo o meliščih in rezultate leta 1980 objavil v Geografskem vestniku, eno študijsko leto pa je kot honorarni sodelavec vodil vaje pri Ivanu Gamsu. S pedagoškim delom se je ukvarjal tudi v sklopu inštitutskih dejavnosti, bil je mentor na mladinskih raziskovalnih socialnogeografskih taborih v Prekmurju, ki so bili organizirani v okviru gibanja »Znanost mladini«. Ko je leta 1989 izšla posebna številka Geografskega obzornika z navodili za geografsko raziskovalno delo mladih, je pripravil tri prispevke, in sicer Geografsko proučevanje megle, Usmerjenost kmetijske proizvodnje in Kmečki turizem. Potem pa se je posvetil bolj družbenim in socialnim vprašanjem. O rezultatih svojega diplomskega dela in raziskovalnega dela na inštitutu je leta 1981 poročal na svojem prvem simpoziju v tujini, v Makedoniji. Sledilo je obdobje raziskovalne usmeritve v geografska vprašanja podeželja; posebej intenzivno se je posvečal zemljiški problematiki in vprašanju mešanih delavsko-kmečkih gospodinjstev. V okviru takratnega projekta Problematika zemljiške strukture v Sloveniji je bila pod njegovim vodstvom pripravljena obsežna podatkovna zbirka o rabi zemljišč po katastrskih občinah za leta 1953, 1961, 1971 in 1979. Ta zbirka je še danes zelo dragocena, kajti Geodetska uprava ne arhivira podatkov o rabi zemljišč. Ti podatki so bili vir za obsežno razpravo Nekaj novih vidikov rabe tal v Sloveniji, ki je izšla leta 1997 v Geografskem zborniku. Njegova specializacija je bila tudi povod, da je bil imenovan v vladno komisijo za problematiko kmečkih žena. Strokovno se je izpopolnjeval na Norveškem in Poljskem. Raziskovanju podeželja se je posvetil tudi v okviru svojega magistrskega dela. Magistrsko nalogo na interdisciplinarnem podiplomskem študiju urbanističnega in prostorskega planiranja Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze Ljubljani je zagovarjal leta 1999. Rezultat njegovega magistrskega dela je Leksikon geografije podeželja, ki je izšel istega leta.

V obdobju po osamosvojitvi Slovenije je kot avtor in urednik sodeloval pri temeljnih geografskih delih. Vodil je del projekta Regionalna geografska monografija Slovenije, ki ga je prevzel Inštitut za geografijo že v osemdesetih letih ter bil v nadaljevanju sourednik monografije Slovenija – pokrajine in ljudje (1998). Za Krajevni leksikon Slovenije je pripravil preko 170 opisov naselij. Kot sourednik je sodeloval pri Geografskem atlasu Slovenije (1998) in Nacionalnem atlasu Slovenije (2001), pri katerih je bil tudi (so)avtor več zemljevidov. Zelo pomembno je bilo njegovo uredniško delo pri Geografskem terminološkem slovarju. V celoti je prevedel in priredil leksikon Geografija, ki ga je založba Učila izdala leta 2001. V tem času je napisal in prevedel tudi številna gesla za Veliki splošni leksikon v osmih knjigah in Enciklopedijo Slovenije.

Septembra leta 2002, ko je Inštitut za geografijo prenehal obstajati, je bil Drago Kladnik v tisti skupini takratnih sodelavcev, ki so se odločili nadaljevati svoje raziskovalno delo na Geografskem inštitutu Antona Melika ZRC SAZU.

Ob prevajanju in urejanju atlasov sveta se je Drago soočil s problematiko zapisa zemljepisnih imen. Tej tematiki je potem posvetil veliko večino svojega raziskovanja v zadnjih 20 letih svoje raziskovalne kariere. Že leta 1995 je v reviji *Geografija* v šoli na to temo napisal svoj prvi članek. Istega leta je bila ustanovljena tudi Komisija za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije, katere član je bil od njene ustanovitve do leta 2022. Leta 2004, dve leti po ustanovitvi, je postal tudi član Delovne skupine za eksonyme v okviru Skupine izvedencev Organizacije združenih narodov za zemljepisna imena (UNGEGN). Vprašanju eksonomov oziroma podomačevanju zemljepisnih imen je posvetil tudi svoje doktorsko delo. Analiziral je več atlasov sveta v slovenskem jeziku in v njih analiziral na tisoče zemljepisnih imen. Mentorstvo pri njegovem doktoratu sta prevzela geograf Jurij Kunaver in jezikoslovka Alenka Šivic-Dular. To brez dvoma kaže na interdisciplinarnost Kladnikovega dela. Njegove izkušnje na področju vprašanj, povezanih z zemljepisnimi imeni so ga privedle tudi do sodelovanja v širšem sestavu Pravopisne komisije pri SAZU in ZRC SAZU. V komisiji je sodeloval od njene ustanovitve leta 2013 do leta 2022.

Na področju zemljepisnega imenoslovja je Drago Kladnik brez dvoma postal korifeja. Nikdar se sicer ni želel izpostavljati na vodstvenih položajih komisij oziroma drugih organov, še vedno pa velja za največjega poznavalca te tematike pri nas. Odlično se je izkazal tudi v svoji mentorski vlogi pri doktorski disertaciji na tem področju ter pri vodenju temeljnega projekta Slovenski eksonomi: metodologija, standardizacija, GIS.

Poleg raziskovanja zemljepisnih imen Draga kot poseben pokrajinski element zanimajo kulturne terase. O njih prvič piše že leta 1990, več let raziskovalnega dela pa jim je posvetil po letu 2011 v okviru raziskovalnega projekta Terasirane pokrajine kot kulturna vrednota. Na tem področju je vzpostavil tudi intenzivno mednarodno sodelovanje v okviru mreže EUCALAND. V naslednjih letih je prevzel tudi vlogo področnega urednika za geografijo Novega slovenskega biografskega leksikona in zanj prišpeval tudi nekaj gesel.

ARHIV ZRC SAZU

Slika 1: Drago Kladnik ob prejemu nagrade Zlati znak ZRC SAZU.

Dragove izkušnje pri prevodu leksikona Geografija ter pri pripravi Geografskega terminološkega slovarja so ga uvedle v njegovo uredniško vlogo na inštitutu. Od leta 2007 dalje je bil sourednik inštitutskih zbirk Geografija Slovenije in Georitem. Vsekakor pa je njegovo delo preseglo klasično urednikovanje. Vsa besedila je jezikovno izpilil, veliko pozornost je namenil grafičnim prilogam, predlagal je tudi številne vsebinske izboljšave.

Za svoje vrhunske znanstvenoraziskovalne rezultate, ki jih predstavlja preko 1250 bibliografskih enot, je leta 2014 prejel Zlati znak ZRC (slika 1).

Velik del svojega prostega časa je Drago posvetil tudi društvenim dejavnostim. Od leta 1991 dalje je član Uredniškega odbora Geografskega obzornika, ki ga izdaja Zveza geografov Slovenije. Njegova naloga je terminološki in lektorski pregled vseh prispevkov. V okviru Zveze geografov Slovenije je med letoma 1999 in 2008 skrbel tudi za geografske prispevke na teletekstu Televizije Slovenija. V okviru Ljubljanskega geografskega društva je bil soorganizator in aktivni udeleženeec dveh odprav, prva je bila leta 1990 v Nepal, Indijo in na Šrilanko, druga pa naslednje leto v Kenijo, Tanzanijo in na Sejše. Po teh odpravah je skupaj z drugimi udeleženci objavil nekaj člankov v Geografskem obzorniku. Poleg tega je (so)vodil društveno prvomajsko ekskurzijo v Pireneje ter nekaj dvodnevni po Slovenji in zamejstvu, prispeval je diapozitive s spremnim besedilom za društvene zbirke diapozitivov za šole, pozneje pa prevzel uredniško delo društvenih vodnikov; uredil jih je kar 26, vsi pa se redno uvrščajo na vrh seznama najbolj prodajanih knjig Založbe ZRC. Za društvene dejavnosti in prispevek h geografiji je Drago Kladnik prejel srebrno plaketo Zveze geografskih društev Slovenije leta 2000, zlato plaketo Zveze geografov leta 2011 in Melikovo priznanje za življenjsko delo leta 2022, Ljubljansko geografsko društvo pa mu je leta 2024 podelilo naziv častnega člana.

Že pred svojo upokojitvijo je pričel s predavanji na Slovenski univerzi za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani in za krajše obdobje tudi v Domžalah. Tako je svoje geografsko znanje prenašal tudi na starejšo generacijo, ki mu je z veseljem prisluhnila.

MATJAŽ GERŠIČ

Slika 2: Drago Kladnik s svojim nepogrešljivim pripomočkom pri geografskem delu v Namibiji.

Drago Kladnik je svoje zaposlitveno obdobje na inštitutu sklenil marca 2019. S tem pa ni bilo konec njegovih strokovnih prizadevanj na področju geografije. Prijazno se je odzval na povabilo Slovenske matice, ki ima tradicijo več kot 150 let nepretrganega kulturnega in znanstvenega dela, in prevzel sourednikovanje ponovno oživiljenega Zbornika za zgodovino naravoslovja in tehnike.

Tako zavzeto, kot se je Drago posvetil geografiji, v polnosti živi tudi svoje zasebno življenje. V mlajših letih je bil strasten športnik, predvsem tekač na smučeh, že od mladih let pa zagrizen planinec in popotnik. Seznam obiskanih držav dosega številko 70. Poleg zbiranja žigov v potnem listu je njegova fascinacija tudi filatelija. Kljub angažiranosti v službi in pri društvenih dejavnostih je Drago vedno našel čas tudi za svojo družino, sinove in ženo, posebno pozornost in očetovsko skrb pa namenja svoji hčerki Kaji.

Ob osebnem prazniku geografske kolegice in kolegi Dragu Kladniku želimo predvsem zdravja in osebnega zadovoljstva, da bo lahko še naprej pohajkoval po raznolikih pokrajinah domovine in tujine.

Matjaž Geršič, Matej Gabrovec

Poštna znamka – Kraški rob

Da so poštne znamke lahko predmet geografskega proučevanja med drugim razberemo iz dveh prispevkov Antona Gosarja z naslovom Sporočilnost poštних znamk v obdobju družbenopolitične tranzicije na območju nekdanje Jugoslavije, ki sta bila objavljena v Geografskem vestniku 94-1 in 94-2. Zato ne preseneča dejstvo, da se Pošta Slovenije občasno obrne na geografsko stroko, kadar pri svojem delu na področju filatelije naleti na kakšen geografski izziv. Pred leti smo svetovali pri zapisu imena Goriška brda ozirom Brda, leta 2023 pa so se s Pošto Slovenije na Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU obrnili z vprašanjem glede predloga motiva za znamko na temo Naravne dediščine Mediterana. V Programu priložnostnih poštних znamk za leto 2025, ki sta ga potrdila pristojna Komisija za izdajo poštних vrednotnic ter pristojna ministrica, je bil namreč v seriji znamk Euromed Postal potrjen izid ene priložnostne znamke na temo Naravna bogastva Mediterana. V omenjeni seriji poštne uprave, ki so članice združenja Eurmed Postal z območja Sredozemlja, izdajo znamko s skupno tematiko. Pošta Slovenije pri vsaki izdaji priložnostne poštne znamke sodeluje s strokovnjaki posameznega področja. Doslej je Pošta Slovenije v seriji Euromed Postal že izdala znamke z naslednjimi tematikami:

- Sredozemlje (skupni motiv vseh članic), 2014,
- tonera, 2015,
- sardela, 2016,
- navadna jagodičnica, 2017,
- Škrateljnova domačija, 2018,
- noši iz Brkovelj in Škednja, 2019,

- tradicionalna gastronomija Sredozemlja, 2020,
- ročno izdelan nakit Sredozemlja, 2021,
- antična mesta Sredozemlja – Ajdovščina, 2022 in
- festivali Sredozemlja – Altroke Istra Gourmet Festival, 2023.

Slika 1: Znamke, izdane v seriji Euromed Postal med letoma 2014 in 2023 ter znamki, izdani na temo Sredozemlja v letih 2011 in 2016.

Izven serije Eurmed Postal pa sta bili s tematiko Sredozemlja že izdani tudi znamki z motivoma:

- Krajinski park Strunjan, 2011 in
- Sečoveljske soline, 2016.

Na inštitutu smo bili torej seznanjeni s preteklim stanjem in skušali najti morebitne ustrezne motive za znamko za leto 2025. Po daljši razpravi smo predlagali glede na prioriteto naslednje motive:

- Žumrove kotanje,
- Strunjanski klif,
- Kraški rob,
- Veliki Badin/Ušesa Istre,
- ruj,
- slap Supot
- kraška gmajna,
- okno na OtlICI.

Pristojna komisija je naše predloge obravnavala. Strunjanski klif je bil zavržen, ker je bil že upodobljen na znamki iz leta 2016 v seriji Krajinski parki Slovenije, motivi pa naj se na znamkah ne bi ponavljali. Komisija je zaradi oblikovalskih pravil pri znamkah izločila tudi Žumrove kotanje in na koncu izbrala Kraški rob. Naša sodelavka Mateja Breg Valjavec je pripravila opis Kraškega roba, ki je bil v skrajšani obliki objavljen v Biltenu 157 (september 2025). Celoten opis Kraškega roba je sledeč:

Kraški rob

Pokrajinsko ime Kraški rob označuje ostenje na meji med Istro na jugovzhodu ter Krasom in Čičarijo na severovzhodu. V Sloveniji se Kraški rob razteza od Socerba do Kavčiča. Območje je del širše geomorfološke stopnje, ki je v naravi vidna v obliki visokih apnenčastih sten, ki se strmo dvigujejo na prehodu iz pretežno flišne Istre na apnenčasti Kras in Čičarijo. Kjer se apnenec nariva na fliš, nastane reliefna stopnja oziroma kraški rob. Zanj je značilna naluskana oziroma narivna zgradba, zgrajena iz več narivnih con.

Zaradi usmerjenosti proti jugu so stene Kraškega roba edina rastišča, kjer v Sloveniji uspevajo nekatere mediteranske rastline. Izpostavimo zimzeleni hrast črnika (*Quercus ilex*), lovor (*Laurus nobilis*) in Tommasinijevo popkoreso (*Moehringia tommasinii*), ki je endemit.

Kraški rob je že v davni preteklosti poselil tudi človek. Vzorec poselitve je prilagodil stopničastim reliefnim stopnjam, mikroklimi in razmeram za pridelavo hrane. Tako je za številne vasi Kraškega roba (na primer Kastelec, Črnotiče, Osp) značilno, da so vezane na večje narivne grude in postavljene v zavetje stene naslednje narivne enote, na uravnanem delu narivne grude pa so kmetijske površine.

V širšem geomorfološkem pomenu predstavlja kraški rob reliefno obliko, ki zaznamuje »konec« kraškega reliefa, ki je grajen v trdnih apnencih in hkrati »začetek« fluvialnega reliefa Istre. Nastanek kraškega roba je torej v prvi vrsti posledica geološke zgradbe in razlik v tipu kamnin ter podpiranja celotne Istre pod Dinarsko gorstvo, zato lahko podobne geografske značilnosti (relief, klima, vegetacija, poselitve) zasledujemo v naravni in kulturni pokrajini tudi izven Slovenije, vse od izvira Timave v Italiji do Učke na Hrvaškem.

Kraški rob zaradi reliefnih in geoloških značilnosti predstavlja izziv pri gradnji prometnic. Eden vidnejših gradbenih projektov na tem delu je črnokalski viadukti na primorski avtocesti ter drugi tir železniške proge Divača–Koper.

Ker je Kraški rob dvignjen nad Istro, se z njegovih sten ponujajo čudoviti razgledi na Jadransko morje z Alpami v ozadju. Območje Kraškega roba je zanimivo za pohodništvo, kolesarjenje in prosto plezanje. Med naravnimi znamenitostmi, ki privlačijo turiste, so tudi spodmoli, ki jih imenujejo Ušesa Istre.

Fotografijo za znamko je prispeval Jaka Ivančič, oblikovno delo pri znamki pa je opravil Mario Petrak. Znamka je bila izdana 14. 7. 2025.

Matjaž Geršič

2. partnerski sestanek projekta transPlant

Crni Lug, Hrvaška, 28. 3. 2025

V Crnem Lugu, naselju v Gorskem kotarju na Hrvaškem, ki upravno spada pod mesto Delnice v Primorsko-goranski županiji, je konec marca potekal drugi sestanek partnerjev pri projektu *transPlant*. Gostil ga je Narodni park Risnjak, projektni partner, ki ima v Crnem Lugu upravno stavbo. Pri projektu, ki je del Programa sodelovanja INTERREG V-A Slovenija-Hrvaška, sodelujejo še Prirodoslovni muzej Rijeka iz Reke kot vodilni partner, ter ZRC SAZU, Geografski inštitut Antona Melika iz Ljubljane, Istrska županija s sedežem v Pulju, Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije Univerze na Primorskem iz Kopra, Javni zavod park Škocjanske jame iz Divače, Občina Matulji ter Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Območna enota Ljubljana.

Cilj projekta je trajno izboljšati stanje in varstvo Natura 2000 vrst ter njihovih habitatov na čezmejnem programskem območju z uvedbo modela skupnega načrtovanja in izvajanja integriranega čezmejnega varstva, ki vključuje aktivne ukrepe na obstoječih in nadomestnih lokacijah, ter z mrežo semenskih bank. Pristop temelji na biologiji vrst, njihovih interakcijah z opraševalci ter podnebnih spremembah rastišč v prihodnosti, kar bomo razvili na primeru ciljnih vrst ter v sodelovanju z deležniki in uporabniki prostora. Rastlinske vrste, ki so osrednji predmet raziskovanja v okviru projekta, so Scopolijev repnjak (*Arabis scopoliana*), dinarska smiljka (*Cerastium dinaricum*) in raznolistna mačina (*Serratula lycopifolia*).

Po nekaj uvodnih besedah koordinatorice projekta, Željke Modrić Surina, smo sestanek namenili pregledu in poročanju o doslej opravljenem delu po posameznih delovnih paketih ter oblikovanju načrtov na nadaljevanje projektnih aktivnosti. Napredek v okviru prvega delovnega paketa je predstavila

Slika 1: Mateja Breg Valjavec, vodja projekta na ZRC SAZU med predstavitvijo napredka pri prvem delovnem paketu.

Mateja Breg Valjavec (slika 1), ki projektno delo vodi na ZRC SAZU. Naslov delovnega paketa je Življenjski prostor na krasu skozi čas. V okviru delovnega paketa je bilo opravljeno terensko in kabinetno delo v več fazah. Jeseni 2024 smo v šestih vrtačah na obeh straneh meje postavili med 9 in 14 merilnikov (data loggerjev) za merjenje temperature in vlage. Merilniki so nameščeni v lesena oziroma plastična ohišja (slika 2), ki omogočajo kroženje zraka, te pa smo namestili na drevesna debela oziroma lesene količke. Ohišja z merilniki so nameščena na višini do enega metra. Vsako lokacijo ohišja z merilnikom smo izmerili s pomočjo geodetske GPS naprave. Po končanem terenskem delu smo vzpostavili digitalno zbirko, v katero bomo vnašali meritve. Baza je povezana s spletnim GIS pregledovalnikom. Več vrtač je bilo posnetih tudi z brezpilotnim letalnikom, ki je opremljen s kamero za snemanje v različnih svetlobnih spektrih. Rezultate snemanja bomo uporabili za izdelavo 3D modela mikroreliefa obravnavanih kraških habitatov. V okviru tega delovnega paketa sta Peter Glasnović (Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije) in Špela Čonč (ZRC SAZU) predstavila tudi rezultate modeliranja dejavnikov, ki vplivajo na rast obravnavanih rastlinskih vrst, in s pomočjo katerega ugotavljamo potencialne lokacije uspevanja teh vrst.

Napredek v okviru drugega delovnega paketa z naslovom Čezmejno integralno varstvo planinskih N2K vrst: dinarska smiljka in Scopolijev repnjak je predstavil Boštjan Surina (Prirodoslovni muzej Rijeka). V okviru drugega delovnega paketa je bilo izvedenih več terenskih ogledov evidentiranih rastišč obeh vrst na Dinarskem gorstvu, prav tako pa so bile izvedene aktivnosti zbiranja in klitja semen teh vrst v kontroliranih pogojih. Sodelavca Fakultete za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije Peter Glasnović in Anka Kuhelj pa sta predstavila aktivnosti tretjega delovnega paketa Čezmejno integrirano varstvo N2K habitata suhi kraški travniki in njihove N2K vrste.

Delovni paket 4 vodi Javni zavod Park Škocjanske jame, kjer projekt koordinira Anja Fekonja. Njihova glavna naloga je vzpostavitev mreže semenskih bank na čezmejnem programskem območju. Semenske banke so namenjene *ex-situ* varovanju rastlinskih vrst. Semena je treba pravočasno nabrati, jih očistiti, posušiti in jih ustrezno shraniti. Zadnji vsebinski delovni paket ima naslov Prenos znanja in krepitev zmogljivosti deležnikov in uporabnikov naravovarstvenih območij. Večina aktivnosti tega delovnega paketa bo izvedena v nadaljevanju projekta. Razpravo smo sklenili z obravnavo nekaterih administrativno-tehničnih vsebin, vezanih na projektno delo, komuniciranje, poročanje in financiranje.

MATJAŽ GERŠIČ

Slika 2: Ohišje z data loggerjem v konti Stanišče na Snežniku.

Slika 3: Skupinska fotografija udeleženk in udeležencev sestanka.

Načrtovan sprehod po učni poti Leska je zaradi slabega vremena žal odpadel. Učna pot je bila sicer odprta že leta 1993 in je bila od tedaj večkrat obnovljena. Dolžina poti je dobre 4 kilometre, opremljena pa je s 23 informacijskimi tablam, ki sprehajalcem omogočajo spoznavanje naravne in kulturne dediščine v tem delu Narodnega parka Risnjak.

Matjaž Geršič

3. Zasedanje Skupine izvedencev Združenih narodov za zemljepisna imena (UNGEGN)

New York, Združene države
Amerike, 28. 4.–2. 5. 2025

Na sedežu Organizacije združenih narodov (OZN) v New Yorku je skladno z resolucijo Ekonomsko-socialnega sveta (DESA) št. E/RES/2018/2 z dne 10. novembra 2017 potekalo 3. zasedanje Skupine izvedencev Združenih narodov za zemljepisna imena (*United Nations Group of Experts on Geographical Names* oziroma UNGEGN).

Zasedanja UNGEGN-a ponujajo forum, kjer se srečujejo strokovnjaki s področij geografije, kartografije, geoprostorskih informacij, jezikoslovja in zgodovine z vsega sveta, da bi se učili in izmenjevali dobre prakse, norme ter nove pristope pri upravljanju in standardizaciji zemljepisnih imen. Zasedanje poudarja tudi vlogo Skupine kot zagovornika ohranjanja kulturne dediščine in, kjer je to primerno, podpore ustreznim vidikom Agende 2030 za trajnostni razvoj.

Tema tokratnega zasedanja je bila »Napredek standardizacije zemljepisnih imen s pomočjo vključujočih, kulturno ozaveščenih in na dokazih temelječih rešitev za podporo trajnostnemu razvoju«. Tema sledi resoluciji Generalne skupščine št. 70/1, ki poziva organe in forume ECOSOC-a (Ekonomskega in socialnega sveta OZN) k implementaciji ciljev trajnostnega razvoja in njihovo medsebojno povezanost.

Tema za leto 2025 temelji na osrednji temi ECOSOC-a za leto 2025: »Napredek trajnostnih, vključujočih, znanstveno in na dokazih temelječih rešitev za Agendo 2030 za trajnostni razvoj in njene cilje, da nihče ne ostane zadaj«, s poudarkom na pregledu ciljev SDG 3, 5, 8, 14 in 17. Zato je koristno usmeriti pozornost k tej temi in ustvariti platformo, kjer države članice predstavijo, kako izvajajo vključujoče, kulturno ozaveščene in na dokazih temelječe rešitve za doseg svojih ciljev ter s tem prispevajo k ciljem trajnostnega razvoja.

V okviru zasedanja je potekalo 9 plenarnih srečanj ter več sestankov delovnih skupin ter jezikovno zemljepisnih oddelkov. Skupno se je zasedanja udeležilo 197 udeležencev (slika 1) iz 56 držav članic, ki pripadajo 24 zemljepisno jezikovnim oddelkom UNGEGN-a (nekateri države so v več oddelkih), ter opazovalci. Slovenija je članica Oddelka za vzhodni del srednje in jugovzhodno Evropo (*East Central and South-East Europe Division, ECSEED*).

ARHIV OZN

Slika 1: Skupinska fotografija udeleženk in udeležencev zasedanja.

ARHIV AVTORJA

Slika 2: Slovenska delegata Matjaž Geršič in Marija Brnot.

Slovenijo sta na tokratnem zasedanju zastopala Marija Brnot (Geodetska uprava Republike Slovenije) in Matjaž Geršič (ZRC SAZU Geografski inštitut Antona Melik), oba člana Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije (slika 2).

Zasedanje je odprla gospa Bjørg Sandkjær, pomočnica generalnega sekretarja za usklajevanje politiki in medagencijske zadeve v okviru Oddelka za ekonomske in socialne zadeve (DESA), in poudarila, da do uresničitve Agende 2030 za trajnostni razvoj ostaja manj kot pet let. Izpostavila je pomen standardiziranih zemljepisnih imen kot ključnih za doseganje ciljev trajnostnega razvoja (SDG) ter dejala, da »zemljepisna imena niso zgolj oznake, temveč predstavljajo temelj zbiranja podatkov, analiz in odločanja, ki oblikujejo trajnostne izide po svetu«.

Države članice so v okviru t. i. Nacionalnega dialoga predstavile napredek in dobre prakse na področju upravljanja zemljepisnih imen. Med sodelujočimi so bile: Avstralija, Avstrija, Brazilija, Brunej, Kanada, Ciper, Češka, Danska, Estonija, Madžarska, Islandija, Indija, Italija, Japonska, Malezija, Mehika, Nova Zelandija, Norveška, Poljska, Južna Koreja, Rusija, Saudova Arabija, Slovenija in Švedska. Predstavitve so pokazale raznolikost pristopov k standardizaciji, ohranjanju in inovacijam.

V okviru slovenskega prispevka je bilo predstavljeno stanje o slovenskih zemljepisnih imenih na območjih uradne slovenske manjšine v sosednjih državah. Posebej je bilo izpostavljeno prizadevanje manjšinske standardizacijske komisije v sosednji Italiji, ki je bila ustanovljena na pobudo italijanskih pokrajinskih oblasti in strokovnjakov za zemljepisna imena in je začela delo lani.

Panelne razprave so se osredinjale na kulturne, jezikovne in razvojne razsežnosti zemljepisnih imen ter poudarjale njihovo vlogo pri spodbujanju vključujočih, kulturno ozaveščenih in na dokazih temelječih razvojnih pristopov. V eni od njih z naslovom »Zemljepisna imena kot kulturna dediščina« je uvodni nagovor imela gospa Aluki Kotierk, predsedujoča Stalnemu forumu OZN za vprašanja staroselcev in nekdanja predsednica organizacije *Nunavut Tunngavik Incorporated* (NTI – predstavniškega telesa Inuitov v Nunavutu). Poudarila je pomen zaščite zemljepisnih imen kot živih izrazov identitete, ki presegajo meje in generacije.

Posebna razprava na zasedanju je bila namenjena umetni inteligenci (UI) na področju standardizacije zemljepisnih imen. Osrednji predmet razprave je bila uporaba generativne UI za arabska zemljepisna

Slika 3: Matjaž Geršič med razpravo.

imena. Prikazano je bilo, kako nove tehnologije lahko pripomorejo k doslednosti, romanizaciji in spoštovanju jezikov. Panelne razprave so dodatno poudarile vlogo poimenovanja pri priznavanju manjšinskih in avtohtonih jezikov ter spodbujanju participativnega upravljanja. Obravnavali so tudi orodja, kot so svetovna podatkovna zbirka zemljepisnih imen in inovacije, ki jih vodijo posamezne države na zakonodajnem in institucionalnem področju.

Slovenska delegata sta se udeležila tudi sestankov delovnih skupin, kjer je Slovenija še posebej aktivna. Marija Brnot je članica Delovne skupine za podatkovne zbirke, Matjaž Geršič (slika 3) pa Delovne skupine za eksonime in Delovne skupine za romanizacijo.

Od predstavitev nacionalnih poimenovalnih politik do poglobljenih razprav o priznavanju jezikov, kulturni dediščini in vlogi standardizacije pri trajnostnem razvoju je zasedanje UNGEGN 2025 prikazalo bogastvo in aktualnost dela na področju zemljepisnih imen. Izpostavilo je tudi inovativna orodja, meddržavno in interdisciplinarno sodelovanje ter potrdilo skupno globalno zavezanost vključujočim, kulturno spoštljivim in na dokazih temelječim praksam poimenovanja kot delu trajnostne in pravične prihodnosti. V skladu z mandati, sprejetimi na sklepnem zasedanju, se bodo delegati UNGEGN-a ponovno sestali maja 2027.

Matjaž Geršič